

Рус телендә гомуми белем бирү оешмаларында татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен татар әдәбиятынан олимпиада биремнәре (муниципаль этап, 2021-2022 нче уку елы)

7 нче сыйныф

Башкару вакыты –150 минут

Гомуми балл – 45

1. Әдәбият теориясе.

1. Мәкаль һәм әйтемгә хас үзенчәлекләренә аңлатыгыз (3б.+3б., барлығы 6 балл).

2. Түбәндәге мисалларны мәкаль һәм әйтемнәргә аерып языгыз (һәр дәрәжә 1 балл, барлығы 4 балл):

- Батыр башлап жибәрә, артыннан мең кул иярә.
- Телеңне теш артында тоту.
- Юлыңа ак жәймә.
- Туган туфракка баскан эз суынмый.

2. Әдәбият тарихы.

1. Үткән уку елында өйрәнгәннәренә искә төшерегез һәм М.Мәһдиевның “Фронтвиклар” әсәрәндәге Рушад образы турында языгыз (10 балл).

2. “Мәжмугыл-хикәят” (“Хикәяләр жыентыгы”) буенча сорау-биремнәргә җавап бирегез.

1) “Мәжмугыл-хикәят” кайсы чор әдәби ядкаре?(1 балл)

2) Түбәндәге өзектә урын алган фикерне үз сүзләрегез белән язып аңлатыгыз (4 балл):

“Карт:

– И мәлик (солтан)! Башкалар үстерде – без җимешен ашадык, инде мин үстерәм – башкалар ашасын, – диде.

Бу сүз солтанга ошады:

– Галәмдәге күп эшләр, шуның кебек, бер-берсенә бәйләнешле, мәгънәле сүз әйттең, – дип, картка мең алтын бирде”.

3) Әлеге хикәятләрдә урын алган солтан образы турында языгыз (5 балл).

3. Әдәби-тарихи характердагы тестларга җавап бирегез (һәр дәрәжә җавап 1 балл белән бәяләнә, барлығы 5 балл)

1. Татар дөүләт академия театры исемен йөрткән драматург:

а) К.Тинчурин

ә) Г.Исхакый

б) Г.Камал

в) Т.Гыйззәт

2. Балалар шагыйре булып танылган әдип:

а) Ә.Фәйзи

ә) Г.Бәширов

б) Ш.Галиев

в) Н.Дәүли

3. Г.Тукайның “Милли моңнар” әсәренең жанры:

а) поэма

ә) шигырь

б) нәсер

в) мәсәл

4. Түбәндәге авторларны һәм әсәрләрен туры китерегез:

а) Ә.Еники “Су анасы”

ә) Г.Афзал “Яз башы”

б) Г.Тукай “Матурлык”

в) Г.Ибраһимов “Мыек борам”

5. С.Сараиның “Сөһәйл вә Гөлдерсен” әсәре жанры:

а) хикәят

ә) кыйсса

б) дастан

в) риваять

4. Ижади эш.

“Атам, анам, жирем, суым,

Дусларым, якыннарым –

Сез минем бетмәс-төкәнмәс

Хәзинәм – алтыннарым”, –

дип яза Фәнис Яруллин. Шагыйрьнең фикерен аңлатып языгыз (10

балл).

**Рус телендә гомуми белем бирү оешмаларында татар телен туган тел
буларак өйрәнүче укучылар өчен татар әдәбиятынан
олимпиада биремнәре
(муниципаль этап, 2021-2022 уку елы)**

8 нче сыйныф

Башкару вакыты – 150 минут

Гомуми балл – 45

1. Әдәбият теориясе.

Мәрсия жанры үзенчәлекләрен М.Акмулланың “Дамелла Шиһабетдин хәзрәт мәрсиясе” әсәренә нигезләнеп аңлатыгыз (10 балл).

2. Әдәбият тарихы.

1. Үткән уку елында өйрәнгәннәренә искә төшерегез һәм М.Мәһдиевнең “Без – 41 ел балалары” әсәренән бер герой (Зарифуллин яисә Гыйззәтуллин) турында языгыз (10 балл).

2. М.Әгъләмовның “Акмулла арбасы” поэмасы буенча сорау-биремнәргә җавап языгыз.

1) Акмулла арбасының нигә өч бүлектән торуын аңлатыгыз (2 балл).

2) “Халыкларның йөрәгенә кәргән,

Кунак булып түгел, үз булып”, –

дигән юлларга салынган фикерне аңлатыгыз (4 балл).

3) Акмулла – чичән шагыйрь, ягъни аз сүз белән тирән, тапкыр мәгънә белдерү остасы. Шуңа нигезләнеп, түбәндәге мисалларны аңлатыгыз: (һәр дәрәҗә җавап 2 балл, барлығы 4 балл)

– “Әдәп, дигән – мәхәббәткә сәбәп, дигән...”

– “Галим булса, милләт өчен зарлы булсын...”

3. Әдәби-тарихи характердагы тестларга җавап бирегез (һәр дәрәҗә җавап 1 балл белән бәяләнә, барлығы 5 балл)

1. Татар дәүләт академия театры исемен йөрткән драматург:

а) К.Тинчурин

ә) Г.Исхакый

б) Г.Камал

в) Т.Гыйззәт

2. Түбәндәге әсәрләр арасында берсе Г.Тукай шигыре түгел:

а) “Милли моңнар”

ә) “Пар ат”

б) “Кораб”

в) “Шүрәле”

3. “Дастаны Бабахан” әсәренең авторы:

а) Сайади

ә) Акмулла

б) Т.Ялчыгыл

в) Ф.Кәрим

4. Ф.Кәримнің “Морза кызы Фатыйма” әсәре жанры:

а) нәсер

ә) роман

б) хикәя

в) бәет

5. Түбәндәге әсәрләрнең берсен Г.Ибраһимов ижәт иткән:

а) “Йолдызлы малай”

ә) “Кем жырлады”

б) “Алмачуар”

в) “Пар ат”

4. Ижәди әш.

“Куркакның жаны кала,

Батырның даны кала.

Жан гомере – санаулы,

Дан гомере – дөвамлы”, –

дип яза Фәнис Яруллин. Шагыйрьнең фикерен аңлатып языгыз (10 балл).

**Рус телендә гомуми белем бирү оешмаларында татар телен туган тел
буларак өйрәнүче укучылар өчен татар әдәбиятынан
олимпиада биремнәре**

(муниципаль этап, 2021-2022 уку елы)

9 нчы сыйныф

Башкару вакыты – 180 минут

Гомуми балл – 45

1. Әдәбият теориясе.

Мәгърифәтчелек реализмы нәрсә ул? Фикерегезне М.Акъегетзадәнен
“Хисаметдин менла” әсәренә нигезләнеп аңлатыгыз (10 балл).

2. Әдәбият тарихы.

1. Үткән уку елында өйрәнгәннәренә искә төшерегез һәм М.Мәһдиевнен
“Кеше китә – жыры кала” әсәрендәге Васфикамал турында языгыз (10 балл).

2. “Идегәй” дастаны белән бәйле сорау-биремнәргә җавап языгыз.

1) Туктамыш хан белән Аксак Тимер арасындагы низагның сәбәбен
аңлатыгыз (3 балл).

2) Идегәй ни өчен Кобогыл исемендә үсә? (3 балл)

3) Идегәй образына характеристика бирегез.(4 балл)

**3. Әдәби-тарихи характердагы тестларга җавап бирегез (һәр дәрәҗә
җавап 1 балл белән бәяләнә, барлыгы 5 балл)**

1. Татар дәүләт академия театры исемен йөрткән драматург:

а) К.Тинчурин

ә) Г.Исхакый

б) Г.Камал

в) Т.Гыйззәт

2. Бирелгән әсәрләренә язылу вакытына карап урнаштырыгыз:

а) XVIII йөз (Һ.Салихов.”Әдәпләр турында җыентык”)

ә) XIX йөз башы (С.Рәмиев. “Мин”)

б) XIX йөз ахыры (“Мәжмугыл-хикәят”)

в) XX йөз башы ... (Акмулла.”Дамелла Шиһабетдин хәзрәт
мәрсиясе”).

3. Түбәндәге авторларны һәм әсәрләренә туры китереп языгыз:

а) Ш.Маннур (“Кеше китә – жыры кала”)

ә) М.Фәйзи (“Шагыйрь мэхәббәте”)

б) М.Мәһдиев (“Муса”)

в) Р.Харис (“Галиябану”)

4. “Идегэй” дастаны герое түгел:

а) Туктамыш хан

ә) Котлыкыя би

б) Жантимер

в) Таһир

5. Мәгърифәтчелек чоры әдибе:

а) Кол Гали

ә) К.Насыйри

б) С.Сараи

в) Котб

4. Ижади эш.

“Иелгән башларны кылыч кисми,
ләкин аларны һәрбер көчек тешли”, –

дип яза Фәнис Яруллин. Шагыйрьнең фикерен аңлатып языгыз (10 балл)

**Рус телендә гомуми белем бирү оешмаларында татар телен туган тел
буларак өйрәнүче укучылар өчен татар әдәбиятынан
олимпиада биремнәре
(муниципаль этап, 2021-2022 уку елы)
10нчы сыйныф
Башкару вакыты – 180 минут
Гомуми балл – 45**

1. Әдәбият теориясе.

1) Әдәбият тарихының чор-этапларга бүленешендә нәрсә нигез булып тора? (5 балл)

2) Болгар һәм Алтын Урда чорларын ике дәвер (этап) буларак өйрәнү шартларын күрсәтегез. (5 балл)

2. Әдәбият тарихы.

1. Үткән уку елында өйрәнгәннәре искә төшерегез һәм Ш.Хөсәеновның “Әниемнең ак күлмәге” драмасында сурәтләнгән Ана образы турында языгыз. (10 балл)

2. Мөхәммәдьяр тормышы һәм ижаты буенча сорау-биремнәргә җавап бирегез.

1) Мөхәммәдьяр тормышы һәм ижаты кайсы чор әдәбиятына карый? (1 балл)

2) Шагыйрьнең безгә килеп җиткән әсәрләрен атагыз (һәр дәрәҗә җавап 1 балл белән бәяләнә; барлыгы 3 балл).

3) Шагыйрь поэмаларына хас уртак сыйфат-билгеләрне күрсәтегез. (3 балл)

4) “Нурлы содур” поэмасының “Гаделлек турында” хикәясендә урын алган гаделлек һәм золым турында автор фикерен аңлатыгыз. (3 балл)

3. Әдәби-тарихи характердагы тестларга җавап бирегез (һәр дәрәҗә җавап 1 балл белән бәяләнә, барлыгы 5 балл)

1. Татар дәүләт академия театры исемен йөрткән драматург:

а) К.Тинчурин

ә) Г.Исхакый

б) Г.Камал

в) Т.Гыйззәт

2. Гомумтөрки чор әдәбияты дип билгеләнгән вакыт:

а) I – V йөзләр

ә) VI – X йөзләр

б) VII – XIII йөзләр

в) X – XIII йөзләр

3. Түбәндәге әсәрләр арасынан Йосыф Баласагунлы әсәрен билгеләгез:

а) “Котадгу белек”

ә) “Диване лөгатет-төрк”

б) “Кыйссаи Йосыф”

в) “Сөһәйл вә Гөлдерсен”

4. Түбәндәге авторларны һәм әсәрләрен туры китереп языгыз:

а) С.Сараи ... (“Жәмжәмә солтан”)

ә) Котб ... (“Мәхәббәтнамә”)

б) Х.Кятиб ... (“Төлстан бит-төрки”)

в) Харәзми ... (“Хәсрәү вә Ширин”)

5. Кол Галинең “Кыйссаи Йосыф” әсәре героје түгел:

а) Динә

ә) Йагъкуб

б) Ширин

в) Рауил

4. Ижади эш.

“Бу дөньяда һәркемнең үз урыны бар:

Кемдер халыкның күз өстендәге кашы,

Ә кемнәрдер – бәгырендәге ташы”, –

дип яза Фәнис Яруллин. Шагыйрьнең фикерен аңлатып языгыз.(10

балл)

**Рус телендә гомуми белем бирү оешмаларында татар телен туган тел
буларак өйрәнүче укучылар өчен татар әдәбиятынан
олимпиада биремнәре
(муниципаль этап, 2021-2022 уку елы)
1нче сыйныф
Башкару вакыты –180 минут
Гомуми балл – 45**

1. Әдәбият теориясе.

Әдәби процессның асылын билгеләүче традиция һәм яңачалык (новаторство) нәрсә ул? Фикерләрегезне Бөек Ватан сугышы чоры әдәбиятына нигезләнеп аңлатыгыз. (5б.+5б., барлыгы 10 балл)

2. Әдәбият тарихы.

1. Үткән уку елында өйрәнгәннәре искә төшерегез һәм К.Тинчуринның “Сүнгән йолдызлар” пьесасында сурәтләнгән Сәрвәр образы турында языгыз.(10 балл)

**2. М.Хәсәновның “Язгы ажаган” романы буенча сорау-биремнәргә
җавап языгыз.**

- 1) Романның төп сюжет сызыкларын күрсәтегез. (2 балл)
- 2) Гази яисә Иргали образларының берсенә характеристика бирегез.(4 балл)
- 3) Роман исеме (“Язгы ажаган”) нәрсәне аңлата? (4 балл)

**3. Әдәби-тарихи характердагы тестларга җавап бирегез (һәр дәрәҗә
җавап 1 балл белән бәяләнә, барлыгы 5 балл)**

1. Татар дәүләт академия театры исемен йөрткән драматург:

- а) К.Тинчурин
- ә) Г.Исхакый
- б) Г.Камал
- в) Т.Гыйззәт

2. 1930 елларда репрессиягә дучар булган әдип:

- а) Х.Туфан
- ә) Г.Исхакый
- б) Н.Такташ
- в) Ф.Хөсни

3. Түбәндәге әсәрләре һәм жанрлары туры китерегез:

- а) И.Юзеев. “Өчәү чыктык юлга” ... роман

- ә) М.Мәндіев. “Бәхилләшү” ... комедия
б) Г.Ахунов. “Хэзинә” ... поэма
в) Г.Камал. “Бүләк өчен” ... повесть

4. Түбәндәге авторларны һәм әсәрләренә туры китерегез:

- а) Н.Такташ “Шәфиғулла агай”
ә) Г.Кутуй “Ак калфак”
б) Ф.Әмирхан “Мәхәббәт тәүбәсе”
в) М.Фәйзи “Тапшырылмаган хатлар”

5. Ф.Хөсниненң “Йөзек кашы” әсәрененң жанры:

- а) роман
ә) повесть
б) хикәя
в) новелла

4. Ижади эш.

“Бик биеккә менсән дә син

Әверелмә болытка:

Болытлардан да югары

Жилләр барын онытма”, –

дип яза Фәнис Яруллин. Шагыйрьнең фикерен аңлатып языгыз. (10

балл)